

ตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล: ความนิยมและวิธีการนำเสนอ*

CHARACTERS FROM THAI LITERATURE IN NEW-STYLE THAI SONGS:
POPULARITY AND PRESENTATION METHODS

Received: October 4, 2018

Revised: December 25, 2018

Accepted: December 25, 2018

วรรณวิภา วงษ์เดือน (Wanvipa Wongduean)**

วีรวัดน์ อินทรพร (Weerawat Intaraporn)***

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ศึกษาตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลที่เผยแพร่ใน www.youtube.com จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นิยมนำมาสร้างสรรค์ใหม่เป็นบทเพลง 2. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครในบทเพลงไทยสากล

ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากตัวละครในวรรณคดีไทยจากการรวบรวมตามขอบเขตการวิจัยครั้งนี้มาจากวรรณคดีไทยจำนวน 16 เรื่อง ปรากฏตัวละครจากวรรณคดีไทยทั้งหมด 59 ตัว วรรณคดีไทยเรื่องที่ยกตัวละครมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลและมีความหลากหลายมากที่สุด ได้แก่ *เรื่องรามเกียรติ์* ส่วนตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นำมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ *นางกาน์* จากเรื่อง *กาน์* *นางวันทอง* จากเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* และ *ทศกัณฐ์* จากเรื่อง *รามเกียรติ์* ส่วนวิธีการนำเสนอตัวละครมี 3 ลักษณะ คือ 1. การคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละคร 2. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร และ 3. มีทั้งการคงเค้าลักษณะเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร

คำสำคัญ : ตัวละคร บทเพลงไทยสมัยใหม่ วรรณคดีไทย

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากตัวละครในวรรณคดีไทย: กลวิธีการเล่าเรื่องและการสื่อความหมาย” ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

This article is part of thesis “NEW-STYLE THAI SONGS CREATED FROM CHARACTERS IN THAI LITERATURE(S): NARRATIVE AND INTERPRETATION”

** นางสาววรรณวิภา วงษ์เดือน นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Miss Wanvipa wongduean, Master of Arts Program in Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University., Email: WONGDUEAN_W@SU.AC.TH.

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Asst.Prof.,Ph.D.Department of Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University. Email: INTARAPORN_W@SU.AC.TH

Abstrac

The study characters in Thai literature as they appeared in modern Thai songs published in www.youtube.com until December 2017, aim's to how the characters are re-created in modern Thai songs is investigated. Then how they are presented in the songs is subsequently investigated.

The study results showed that 59 characters in 16 Thai literary works, it was found the characters most variedly mentioned in the modern Thai songs were from *Ramakian*. Additionally, the 3 characters most re-created in the songs were *Kakee* from *Kakee*, *Wan Thong* from *Khun Chang Khun Phaen* and *Thotsakan* from *Ramakien*. The characters, however, were found to be presented in three different ways. While some characters were presented with their original roles, some are presented with changing roles and both original role and changing roles.

Key words: characters, modern Thai song, Thai literature

บทนำ

วรรณคดีไทยเป็นผลงานทางศิลปะที่อยู่คู่สังคมไทยมาอย่างช้านาน คนไทยรับรู้เรื่องราววรรณคดีไทยจากการเล่าขานสืบทอดกันมา การฟัง และการชมการแสดงเรื่องราววรรณคดีไทยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โขน หนังใหญ่ ละครรำ ละครนอก เป็นต้น หรือจากการอ่าน ทำให้คนไทยรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ในวรรณคดี รวมถึงรู้จักตัวละครในวรรณคดีไทยซึ่งล้วนมีความน่าสนใจและเป็นที่ยกย่องในสังคมไทยเป็นอย่างดี เช่น พระราม หนุมาน ทศกัณฐ์ นางสีดา ขุนช้าง ขุนแผน นางวันทอง อิเหนา นางบุษบา พระอภัยมณี นางเงือก นางผีเสื้อสมุทร ฯลฯ

ตัวละครในวรรณคดีไทยล้วนมีลักษณะเด่น หรือลักษณะเฉพาะที่จับใจผู้ฟังหรือผู้อ่านซึ่งอาจเกิดจากลักษณะทางกายภาพหรือลักษณะนิสัยของตัวละคร ดังที่ดวงมน จิตรจางงค์ (2540) กล่าวว่า

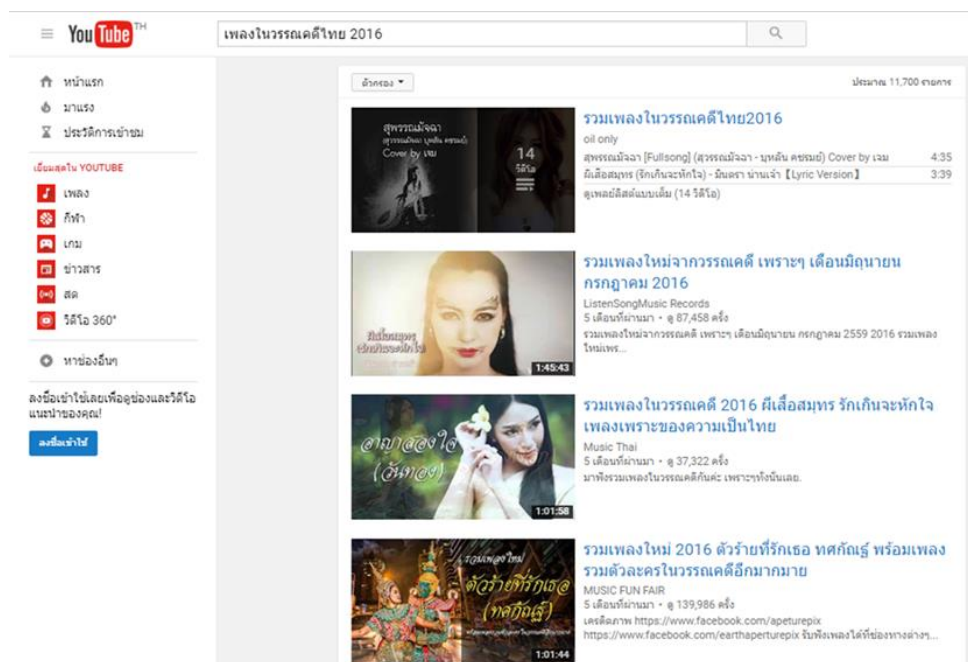
ความมีเสน่ห์ของตัวละครหรือลักษณะดึงดูดใจให้รักใคร่ผูกพันนั้น มีทั้งส่วนที่เป็นรูปโฉม และส่วนที่เป็นพฤติกรรมทั้งบวกและทางลบ เช่น ขุนแผน มีความมองอาจ หัวหาญ ทะเยอทะยาน พยาบาท ภูมิใจในตนเอง เจ้าชู้แต่ผูกพันมั่นคงในความรัก พฤติกรรมต่าง ๆ ของขุนแผนส่วนใหญ่ มีเหตุผลซึ่งผู้อ่านเข้าใจและยอมรับได้” (ดวงมน จิตรจางงค์, 2540: 99)

นอกจากนี้ตัวละครอื่น ๆ ยังมีความน่าสนใจและมีลักษณะเฉพาะ เช่น ทศกัณฐ์ มีกายสีเขียว มีสีบน่ายี่สิบมือ มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แสดงถึงความชั่วร้าย ลักพาตัว นางสีดา ไปจาก พระราม จนเกิดสงครามและสร้างความย่อยยับของโคตรวงศ์ตนเอง หรือตัวละคร นางกาก็ที่ผู้อ่านรู้จักลักษณะเฉพาะของนางคือมีกลิ่นกายหอม หากผู้ใดแตะต้องกายของนางกลิ่นนั้นจะติดตัวไปถึงเจ็ดวันเจ็ดคืน ส่วนพฤติกรรมของนางกาก็เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงไม่ตีคบขี้ผู้ชาย เป็นต้น

ด้วยลักษณะเด่นและความน่าสนใจของตัวละครในวรรณคดีไทย จึงมีผู้นำตัวละครไปสร้างสรรค์เป็นสื่อสมัยใหม่โดยมีทั้งอาศัยเค้าโครงเรื่องเดิม หรือสร้างเรื่องใหม่โดยใช้ชื่อตัวละครหรือลักษณะเด่นของตัวละคร

ในรูปแบบใหม่ เช่น นวนิยาย ภาพยนตร์ การ์ตูน ซึ่งรวมไปถึงบทเพลงไทยสากลที่มีผู้นำตัวละครในวรรณคดีไทยไปดัดแปลงโดยอิงเรื่องราวจากวรรณคดีไทย อาทิ ไสโล ไกรเลิศ นักแต่งเพลงชั้นนำตัวละครจากวรรณคดีไทย มาสร้างสรรค์ดัดแปลงเป็นบทเพลงไทยสากลหลายบทเพลง เช่น *กากี* ในเพลง *กากีเหมือนดอกไม้ ปล่อยให้* ในเพลง *คนธรรมดาที่รักพี่* *อิเหนาเพลงอิเหนารำพึง* และเพลง *อิเหนารำพัน พระอภัยมณี* ในเพลง *ขมละเวง* เป็นต้น (คีตา พญาไทย, 2555: 451)

ผู้วิจัยสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงไทยสากลที่นำตัวละครจากวรรณคดีไทยมาสร้างสรรค์ใหม่ตั้งแต่ช่วงกำเนิดบทเพลงไทยสากลจนถึงปัจจุบัน พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2559 ผู้สร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลนิยมใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยเป็นเนื้อหาของบทเพลงจำนวนมาก โดยพบบทเพลงกว่า 40 เพลง ซึ่งนับเป็นปีที่พบการนำตัวละครมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงมากที่สุด อีกทั้งบางเพลงยังมียอดผู้เข้าชมในเว็บบอร์ดยอดนิยมอย่าง www.youtube.com มากกว่า 100 ล้านครั้ง ความนิยมเสพบทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากตัวละครในวรรณคดีไทยดังกล่าวเป็นผลให้เกิดผลงานเพลงใหม่ ๆ โดยใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์บทเพลงตามมาก็เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจะขอแสดงให้เห็นกระแสการสร้างสรรคบทเพลงไทยสากลอย่างเด่นชัดที่เผยแพร่ใน www.youtube.com ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพแสดงกระแสการนำตัวละครมาแต่งเป็นบทเพลงไทยสากล ใน www.youtube.com เข้าถึงเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559

ด้วยกระแสการสร้างสรรคบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่ดังที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลบทเพลงไทยสากลที่ใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ใหม่ ซึ่งน่าสนใจยิ่งว่า ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงสมัยใหม่เหล่านี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาจากวรรณคดีเรื่องใด ตัวละครตัวใด และมีวิธีการในการดัดแปลงหรือนำตัวละครจากวรรณคดีไทยมาใช้อย่างไร ซึ่งจากการ

สำรวจงานวิจัยที่ศึกษาบทเพลงไทยสากลจากวรรณคดีไทย ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาประเด็นเหล่านี้มาก่อน งานวิจัยที่ศึกษาบทเพลงไทยสากลจากวรรณคดีไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเนื้อหาของบทเพลงในภาพรวมว่า มีการใช้ข้อมูลจากวรรณคดีไทยในบทเพลงอย่างไร ได้แก่ ชลดา เรื่องรักชลิขิต (2533) ได้ศึกษาอิทธิพลของวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล พบว่าสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1.บทเพลงที่คัดเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งมาจากวรรณคดีไทยโดยตรง 2.ดัดแปลงเนื้อหาจากวรรณคดีไทย โดยนำเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งมาดัดแปลงแก้ไขใหม่ และ 3.ได้แนวคิดจากเนื้อหาในวรรณคดีไทยมาแต่งเป็นบทเพลงใหม่

พรทิพย์ พุกผาสุข (2534) ได้ศึกษาวิจัยเพลงไทยเดิมและเพลงไทยสากลจากวรรณคดีไทย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพลงไทยสากลกับวรรณคดีไทยมี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1.เพลงไทยสากลที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้เปลี่ยนแปลงถ้อยคำเดิม 2.เพลงไทยสากลที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยแต่เปลี่ยนแปลงถ้อยคำเดิมบางคำ หรือเพิ่มคำบางคำ หรือตัดคำบางคำ 3.เพลงไทยสากลที่นำเนื้อหาบางส่วนมาจากวรรณคดีไทยแล้วนำมาแต่งเนื้อใหม่เพิ่มเติม 4.เพลงไทยสากลที่แต่งเนื้อขึ้นมาใหม่โดยใช้แนวความคิดหรือความบังคลาใจจากวรรณคดีไทย และพบว่าบทละครในเรื่อง *อิเหนา* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นวรรณคดีที่นิยมนำเนื้อหามาเป็นเนื้อเพลงไทยมากที่สุด ส่วนเนื้อหาที่นิยมนำมาเป็นเนื้อเพลงมากที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับความรัก

ลัดดา ปานุกัญ (2544) ได้ศึกษาอิทธิพลของวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล พบว่าเนื้อหาและรูปแบบของเพลงไทยสากลที่นำวรรณคดีไทยไปแต่งเป็นบทเพลงไทยสากลมีวิธีการที่หลากหลาย ทั้งตัดตอนยกข้อความมาจากวรรณคดีไทย นำชื่อตัวละครมาตั้งเป็นชื่อเพลงหรือเอ่ยชื่อตัวละครไว้ในบทเพลง การนำแนวคิดจากวรรณคดีมาแต่งเป็นเพลงได้แสดงให้เห็นว่าเพลงไทยสากลได้รับอิทธิพลมาจากวรรณคดีไทยในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ

จะเห็นได้ว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาประเด็นการดัดแปลงตัวละครในบทเพลงไทยสากล ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นที่น่าสนใจ เพราะเป็นการนำเสนอบทบาทของตัวละครในวรรณคดีไทยผ่านบทเพลงซึ่งผู้สร้างสรรค์บทเพลงได้เลือกตัวละครจากวรรณคดีไทยมานำเสนอในมุมมองของคนปัจจุบันซึ่งน่าสนใจค้นหาคำตอบว่า มีตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องใดและตัวละครตัวใดเป็นที่นิยมนำมาเล่าใหม่ในบทเพลงและด้วยเหตุผลใด และมีวิธีการใดในการนำเสนอตัวละครเหล่านี้ในบทเพลงไทยสากล อันนับได้ว่าเป็นงานร่วมสมัยกับผู้รับในช่วงปัจจุบันจนเกิดเป็นกระแสความนิยมในการใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลง ดังที่ผู้วิจัยจะศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาในบทความนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นิยมนำมาสร้างสรรค์ใหม่เป็นบทเพลงไทยสากล
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครในบทเพลงไทยสากล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลบทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากตัวละครในวรรณคดีไทยจาก www.youtube.com โดยเก็บข้อมูลเพลงไทยสากลที่กล่าวถึงตัวละครในวรรณคดีไทย ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ชื่อตัวละคร ลักษณะทางกายภาพ และลักษณะนิสัย ยกเว้นบทเพลงที่มีชื่อบทเพลง พ้องกับตัวละคร แต่ไม่ปรากฏลักษณะใด ๆ ของตัวละครในวรรณคดีไทย เช่น เพลง *บุษบา* ของศิลปิน นิโคล เทริโอ ซึ่งแม้ชื่อบทเพลงจะทำให้เข้าใจว่านำมาจากตัวละครนางบุษบาในวรรณคดีไทยเรื่อง *อิเหนา* แต่เมื่อพิจารณาเนื้อเพลงนี้จะไม่พบความเกี่ยวข้องกับลักษณะใดลักษณะหนึ่งของนางบุษบา รวมถึงบทเพลงที่ตัดตอนเนื้อความมาจากตัวบทวรรณคดีไทยโดยไม่มีการสร้างสรรคเนื้อหาขึ้นใหม่หรือเป็นบทเพลงที่ไม่ได้เล่าเรื่องราวของตัวละคร ผู้วิจัยจะไม่นำมาศึกษาในขอบเขตการวิจัยนี้เช่นกัน

ส่วนขอบเขตด้านเวลาจะศึกษาบทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากตัวละครในวรรณคดีไทยจากบทเพลงไทยสากลตั้งแต่อดีตจนกระทั่งสิ้นสุดถึงเดือนธันวาคม 2560 กล่าวคือตั้งแต่เริ่มมีเพลงไทยสากลจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล
2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลโดยศึกษาในแง่ความนิยมใช้ตัวละครและวิธีการตัดแปลงตัวละครในบทเพลงไทยสากลเปรียบเทียบกับบทบาทที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
3. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวละครจากวรรณคดีและการนำเสนอตัวละครในบทเพลงไทยสากล

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในบทความนี้ผู้วิจัยจะอ้างอิงชื่อเพลงไทยสากลที่นำตัวละครจากวรรณคดีไทย และปีที่เผยแพร่ในวงเล็บ ดังนี้ *ชื่อเพลง* (ปีที่เผยแพร่) ตัวอย่างเช่น *นิราศกรุงลงกา* (2554) หากเป็นบทเพลงเก่าที่ไม่ทราบช่วงเวลา ที่เผยแพร่ที่ชัดเจน ผู้วิจัยใช้ (25??) แทนช่วงเวลาดังกล่าว

หากชื่อเพลงซ้ำกัน ผู้วิจัยจะวงเล็บเลขไว้ท้ายชื่อเพลง โดยเรียงจากเพลงที่เก่าที่สุดก่อน ยกตัวอย่าง เพลง *หัวใจศกัณฐ์* (1) ของศิลปิน พุ่มพวง ดวงจันทร์ กับ เพลง *หัวใจศกัณฐ์* (3) ของศิลปิน เก่ง ธชย เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยแบ่งหัวข้อของการนำเสนอ ดังนี้

1. ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นิยมมาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสากล
 - 1.1 วรรณคดีไทยที่นิยมนำตัวละครมาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสากล
 - 1.2 ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลมากที่สุด

2. วิธีการเสนอตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล

2.1 การคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละคร

2.2 การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร

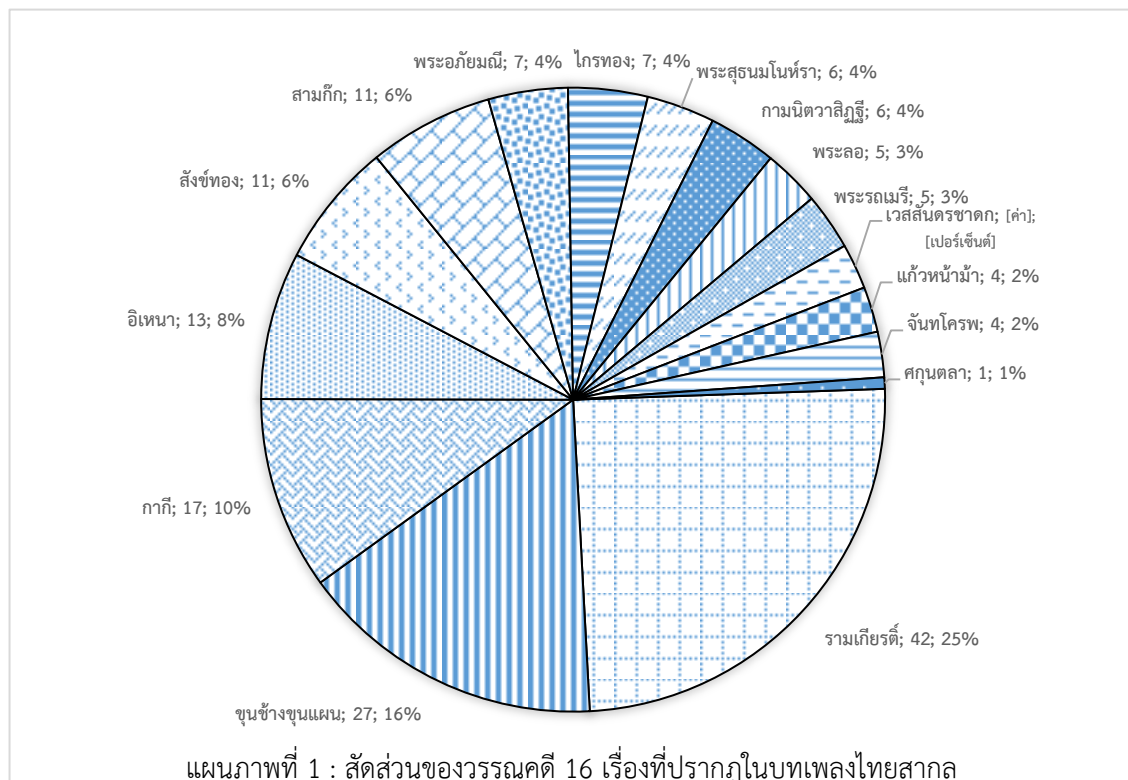
2.3 มีทั้งการคงเค้าลักษณะเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร

1. ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นิยมมาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสากล

1.1 วรรณคดีไทยที่นิยมนำตัวละครมาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสากล

จากขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า วรรณคดีไทยที่มีการนำตัวละครในเรื่องมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลมีจำนวน 16 เรื่อง รวมเป็นบทเพลงไทยสากลทั้งสิ้น 171 บทเพลง เรียงตามลำดับที่ปรากฏในบทเพลงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. รามเกียรติ์ 2. ขุนช้างขุนแผน 3. กากี 4. อิเหนา 5. สังข์ทอง 6. สามก๊ก 7. พระอภัยมณี 8. ไกรทอง 9. พระสุธนโนห์รา 10. กามนิทวาสิฏฐี 11. พระลอ 12. พระรถเมรี 13. เวสสันดรชาดก 14. จันทโครพ 15. แก้วหน้าม้า 16. ศกุนตลา

วรรณคดีไทยที่ผู้สร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลใช้ตัวละครมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลที่พบมากที่สุดคือ วรรณคดีไทยเรื่อง รามเกียรติ์ ผู้วิจัยพบบทเพลงไทยสากลทั้งสิ้นจำนวน 42 เพลง รองลงมาคือ วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน 27 เพลง กากี 17 เพลง อิเหนา 13 เพลง และอื่น ๆ ตามลำดับดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพดังกล่าวแสดงสัดส่วนของบทเพลงไทยสากลที่นำตัวละครจากวรรณคดีไทยมาสร้างสรรค์ โดยพบว่าวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ มีสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วรรณคดีไทยเรื่อง รามเกียรติ์ เป็นที่นิยมด้วยเหตุที่วรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ นั้นเป็นวรรณคดีไทยเรื่องสำคัญและได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีแห่งชาติ จึงย่อมเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยกย่องเมื่อมีการสร้างสรรค์เป็นศิลปะในแขนงอื่น รวมถึงความนิยมในการ

ดัดแปลงวรรณคดีไทยเรื่องนี้เป็นบทเพลงไทยสากล สอดคล้องกับการศึกษาของรีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2560) ที่ศึกษาการสืบทอดวรรณคดีเรื่อง *รามเกียรติ์* พบว่า วรรณคดีเรื่อง *รามเกียรติ์* เป็นวรรณคดีแห่งชาติและในการสืบทอดวรรณคดีเรื่องนี้ปรากฏเป็นงานศิลปะหลายรูปแบบหลายลักษณะครอบคลุมทั้งทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ ศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ ภาพยนตร์แอนิเมชัน และสื่อประสม

นอกจากความนิยมนำตัวละครในวรรณคดีไทยจากเรื่อง *รามเกียรติ์* มาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลแล้ว ยังมีวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่พบรองลงมาคือ วรรณคดีเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* *กาگی* *อิเหนา* *สังข์ทอง* *สามก๊ก* *พระอภัยมณี* *ไกรทอง* *พระสุธนโมหรี* *กามนิทวาสิณฐี* *พระลอ* *พระรถเมรี* *เวสสันดรชาดก* *จันทโครพ* *แก้วหน้าม้า* ตามลำดับ ส่วนวรรณคดีไทยที่พบตัวละครในบทเพลงไทยสากลน้อยที่สุดคือวรรณคดีเรื่อง *ศกุนตลา*

การใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลแสดงให้เห็นการรับรู้เรื่องราวของตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายของผู้สร้างสรรค์ โดยนำลักษณะเด่นของเหล่าตัวละครมาใช้ในบทเพลงไทยสากล ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

ตัวละครในวรรณคดีไทยที่พบในบทเพลงไทยสากลมีจำนวนทั้งสิ้น 59 ตัว ดังในตาราง

วรรณคดี	ตัวละคร
1. รามเกียรติ์	1. ทศกัณฐ์ 2. นางสีดา 3. พระราม 4. หนุมาน 5. พระลักษมณ์ 6. นางสุพรรณมัจฉา 7. พิเภก 8. นางมณโฑ 9. กุมภกรรณ 10. มัจฉานุ 11. นางสำนึกษา และ 12. ทหารยักษ์กรุงลงกา
2. อิเหนา	1. นางบุษบา 2. อิเหนา 3. จรกา 4. นางจินตหราวาที 5. วิหยาสะก้า และ 6. มะเดही
3. พระอภัยมณี	1. นางผีเสื้อสมุทร 2. นางเงือก 3. พระอภัยมณี 4. สุดสาคร และ 5. นางละเวงวันหา
4. ขุนช้างขุนแผน	1. นางวันทอง หรือนางพิมพิลาไลย 2. ขุนช้าง 3. ขุนแผนหรือพลายแก้ว และ 4. นางศรีมาลา
5. กาگی	1. นางกาگی 2. ครุฑเวหนไต่ย 3. คนธรรพนาฏกุเวร และ 4. ท้าวพรหมทัต
6. เวสสันดรชาดก	1. นางมัทรี 2. พระเวสสันดร 3. กัณหา ซาลี และ 4. ชูชก
7. สังข์ทอง	1. พระสังข์หรือเจ้าเงาะ 2. นางรจนา และ 3. ท้าวศวิมลกับนางจันทเทวี
8. สามก๊ก	1. ขงเบ้ง 2. โจโฉ และ 3. กวนอู
9. ไกรทอง	1. ไกรทอง 2. ชาละวัน และ 3. นางตะเกาทอง
10. พระสุธนโมหรี	1. นางมโนหรี 2. พระสุธน และ 3. พรานบุญ

11. พระลอ	1. พระลอ 2. พระเพื่อนพระแพง และ 3. ไก่แก้ว
12. กามนิทวารสิฏฐิ	1. นางวาสสิฏฐิ และ 2. กามนิท
13. พระรถเมรี	1. พระรถ และ 2. นางเมรี
14. แก้วหน้าม้า	1. นางแก้วหน้าม้า และ 2. พระปิ่นทอง
15. จันทโครพ	1. นางโมรา และ 2. จันทโครพ
16. ศกุนตลา	1.นางศกุนตลา

ตารางที่ 1: จำนวนตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล จำแนกตามเรื่องวรรณคดีไทย

ข้อมูลในตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ตัวละครจากวรรณคดีเรื่อง *รามเกียรติ์* เป็นวรรณคดีไทยที่มีความหลากหลายของตัวละครมากที่สุดในการสร้างสรรคเป็นบทเพลงไทยสากล มากกว่าวรรณคดีไทยเรื่องอื่น คือ ปรากฏตัวละครถึง 12 ตัว ทั้งตัวละครเอก ตัวละครรอง และ ตัวละครประกอบ ทั้งตัวละครเอกฝ่ายดีและฝ่ายปฏิกฤษ์ ได้แก่ *ทศกัณฐ์ นางสีดา พระราม หนุมาน พระลักษมณ์ นางสุพรรณมัจฉา พิเภก นางมณฑิ กุมภกรรณ มัจฉานู นางสำนักรา และ ทหารยักษ์กรุงลงกา* จะเห็นได้ว่า แม้กระทั่งตัวละครที่มีได้มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องหลักในวรรณคดีไทยก็ยังมาปรากฏในบทเพลงไทยสากล กล่าวคือ ตัวละคร *ทหารยักษ์กรุงลงกา* ที่ผู้แต่งเพลงนำมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมกันในบทเพลง *นิราศลงกา* โดยมีเนื้อเพลงดังนี้

โลกาถึงคราไกลาหล	วานรหาญกล้ามาเล่นกล
ไฟป่าลุกลามมากับสายชล	เหตุผลลนลานพลันหายไป
เมื่อราชธานีเกิดอาเพศ	มนต์คำเป็นเหตุให้หลับไหล
หายนะมาจากอุทกภัย	อัคคีบรรลัยเข้าทำลาย
ไม่มีใครออกมาเพื่อสู้ร้อ	ปกป้องนคราไม่ให้อสูรหาย
ยักษาทารกที่ต้องล้มตาย	หนุมานหมายผลาญกรุงลงกา
ไฟลุกถึงปราสาทราชฐาน	ยอเยยับทรมาณเป็นหนักหนา
ดูๆไปแล้วสมน้ำหน้า	ไอ้พวกอสุรชาติจัญไร
(พวกเรามาพร้อมหรือยัง)	
<i>*ยักษ เรามารวมกัน ปกป้องกรุงลงกา เรามันผิตตรงไหนที่เกิดเป็นอสุรา</i>	
ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์วานรหรือว่าเทพดาที่ตกเป็นเหยื่อของธรรมชาติที่อยู่ในกาลเวลา	
แม้คู่อัปลักษณ์เหมือนยักษี	ผู้คนรอบข้างเลยราวี
เหยียบย่ำจนราบไม่มีชิ้นดี	ไม่มีที่แม่จะหายใจ
แท้จริงทุกวิญญาณล้วนมีความฝัน	ถึงยากดีมีเงินมันแค่ชนชั้น
สวรรค์หรือนรกมันก็เท่ากัน	เกิดแก่เจ็บตายพลันหายไป
ไม่มีปีกบินเหมือนกับปักษา	ก้าวเดินไปข้างหน้าด้วยบาทา
ลัจธรรมสิงสถิตอยู่ในวาจา	ปลอบประโลมกายาด้วยเมรัย
อย่ามองรูปกายแต่ภายนอก	สายตากลิ่งกลอกอย่างสงสัย
เปิดเนตรจักษุที่อยู่ในใจ	ให้ใครต่อใครพิจารณา (ซ้ำ*)
<i>**ยักษ เรามารวมกัน ปกป้องกรุงลงกา เราต้องการแคลิทธิของพวกเราคืนมา (ซ้ำ**)</i>	

(เพลงนิราศกรุงลงกา - ศิลปิน Yaak Lab Feat. ตูล อพาร์ทเมนต์คุ่มป่า)

บทเพลง *นิราศลงกา* (2554) เป็นบทเพลง ของกลุ่มศิลปินวง Yaak Lab และมี ตูล ไหวฑูรเกียรติ ซึ่ง เป็นนักร้องนำวงอาร์ทเมนต์คุณป้ามาร่วมขับร้อง บทเพลงนี้เผยแพร่โดยค่าย BeliveRecord ในปี พ.ศ. 2554 (เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=wfn0ycztzfQ>) เนื้อหาของเพลงในช่วงแรกกล่าวถึง เหตุการณ์จากเรื่อง *รามเกียรติ์* ตอน *หนุมานเผากรุงลงกา* โดยเล่าเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในกรุงลงกา เมื่อ *หนุมาน* แผลงฤทธิ์จุดไฟเผากรุงลงกา เป็นผลให้เกิดอัคคีภัยและอุทกภัย ผู้เล่าเรื่องในบทเพลงเสนอว่า แม้ บ้านเมืองเกิดความเสียหายและความสูญเสียแต่กลับไร้ผู้ใดออกมาปกป้อง นอกจากนี้ยังปรากฏน้ำเสียง ซึ่งแสดง ทรรศนะต่อตัวละครฝ่ายยักษ์จากมุมมองของฝ่ายตรงกันข้ามด้วยประโยคที่ว่า “ดู ๆ ไปแล้วสมน้ำหน้า ไอ้พวกอสูร ราชาดิฉันไร” กล่าวคือ ผู้เล่าเรื่องในบทเพลงมิได้แสดงความเห็นอกเห็นใจต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งยัง ข้ำเติม บริภาษ และดูหมิ่นเหยียดหยามบรรดายักษ์ด้วย เนื่องจากกลุ่มของผู้เสียหายนั้นคือกลุ่มของ *เหล่าทหาร ยักษ์* นับเป็นฝ่าย “ผู้ร้าย” อย่างไรก็ตาม บทเพลงนี้ได้นำเสนออีกมุมมองหนึ่งในเนื้อหาส่วนต่อมา คือเสียงของ *เหล่าทหารยักษ์* ที่เรียกร้องให้กลุ่มของตนยืนหยัดต่อสู้ และร่วมกันปกป้องกรุงลงกา จากนั้นก็นำเสนอ ความคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเพียงความแตกต่างด้านลักษณะภายนอกเท่านั้น แต่ ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นฝ่ายใดก็ล้วนยังคงอยู่ในวิถีสงสาร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บทเพลงนี้กล่าวถึงเสียงของ *เหล่าทหารยักษ์ในกรุงลงกา* สื่อความหมาย เปรียบเทียบกับมนุษย์ในโลกแห่งความเป็นจริงที่อาจไร้สิทธิไร้เสียง แต่กล้าที่จะลุกขึ้นมาปกป้องความหายนะ ที่เกิดขึ้นในโลก พร้อมทั้งเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมของกลุ่มคนที่ถูกดูถูกเหยียดหยาม อันเนื่องมาจาก บุคลิกลักษณะหรือคุณสมบัติภายนอกที่อาจไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยรวม แต่ในฐานะของความเป็นมนุษย์ ก็ควรมีความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะทางสังคมแบบใด เพราะทุกคนล้วนเกิด แก่ เจ็บ และตายด้วยกัน ทั้งสิ้น ขอเพียงให้ทุกคนเปิดตาและเปิดใจยอมรับในความแตกต่างและตระหนักถึงความเท่าเทียมกัน

ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่มีความหลากหลายรองลงมาจาก *รามเกียรติ์* ที่นำเสนอในบทเพลงไทย สากลคือ ตัวละครจากวรรณคดีเรื่อง *อิเหนา* โดยปรากฏตัวละคร 6 ตัว ซึ่งล้วนเป็นตัวละครที่มีลักษณะทาง กายภาพและลักษณะนิสัยที่โดดเด่น ได้แก่ *บุษบา* *อิเหนา* *จินตหรา* *จรงกา* และ *วิทยาสะก่า* รวมไปถึง *มะเดหวี* ซึ่งเป็นเพียงตัวละครประกอบในเรื่อง แต่ก็มีกรกล่าวถึงในบทเพลงไทยสากลด้วย เนื่องจาก *มะเดหวี* เป็นผู้อยู่ร่วม ในเหตุการณ์ตอนที่คนอ่านคนเสววรรณคดีเรื่องนี้รู้จักกันเป็นอย่างดี คือ ตอน นาง *บุษบา* เสียเงย

ผู้วิจัยพบว่า เรื่องราวตอนนี้เป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงไทยสากลจำนวนหลายบทเพลง ได้แก่ เพลง *เสียงเทียน* (25??) เพลง *บุษบาเสียงเทียน* (25??) และเพลง *บุษบาอธิษฐาน* (2509) อีกทั้งปรากฏบท เพลงไทยสากลที่เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องกันไป ตั้งแต่ เพลง *ปฏิมาดาร์ส* (2509) เพลง *อิเหนาโลม* (2509) เพลง *บุษบาแค้น* (2509) และ เพลง *มะเดหวีให้ความสัตย์* (2509) บทเพลงที่กล่าวมาเป็นเหตุการณ์ตั้งแต่ตอนที่ *มะเดหวี* พา *นางบุษบา* ไปไหว้พระปฏิมาโดยมี *อิเหนา* แอบติดตามไป จากนั้น *อิเหนา* ได้เข้าไปแอบอยู่หลังพระ ปฏิมาและแกล้งทำให้เกิดความวุ่นวาย จนกระทั่งเหตุการณ์ในตอนนั้นจบลงที่ *มะเดหวี* จำใจรับปาก *อิเหนา* ว่า จะช่วยกราบทุล *ท้าวดาหา* ให้ทรงหายกริ้ว ดังนั้น *มะเดหวี* จึงเป็นตัวละครประกอบ ตัวหนึ่งที่มีบทบาทในเรื่อง *อิเหนา* ตอนนี้และปรากฏตัวอยู่ในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่อีกด้วย

ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลเป็นลำดับต่อมา ได้แก่ ตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่อง *พระอภัยมณี* มีตัวละคร 5 ตัว เรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* มีตัวละคร 4 ตัว เช่นเดียวกับเรื่อง *กาเกี* และเรื่อง *เวสสันดรชาดก* ส่วนวรรณคดีไทยเรื่อง *สังข์ทอง สามก๊ก ไกรทอง พระสุธนมนโฑธา* และ *พระลอ* มีตัวละคร 3 ตัว วรรณคดีไทยที่ปรากฏตัวละคร 2 ตัวในบทเพลงไทยสากล ได้แก่ *กามนิเวทาสวิภูษี พระรถเมรี แก้วหน้าม้า* และ *จันทโครพ* ส่วนวรรณคดีที่พบตัวละครน้อยที่สุดในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่คือ *ศกุนตลา* มีตัวละครที่กล่าวถึงเพียงตัวเดียวคือ *นางศกุนตลา*

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นภาพที่ทำให้เห็นว่า ตัวละครใดจากวรรณคดีเรื่องใดที่ปรากฏในบทเพลงไทยสมัยใหม่บ้าง ต่อไปผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงตัวละครจากวรรณคดีไทยว่า มีตัวละครตัวใดที่มีผู้นามาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงมากที่สุด และผู้สร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลใช้วิธีการใดในการเสนอตัวละครเหล่านี้

1.2 ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลมากที่สุด

แม้เรื่อง *รามเกียรติ์* จะเป็นวรรณคดีไทยที่มีผู้นิยมนำตัวละครมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลมากที่สุด แต่หากพิจารณาเฉพาะตัวละครที่ปรากฏในบทเพลงก็จะพบว่า ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ได้รับความนิยมนามาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงไทยสากลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ *นางกาเกี* จากเรื่อง *กาเกี* พบจำนวน 20 บทเพลง รองลงมาคือ *นางวันทอง* หรือ *นางพิมพิลาไลย* จากเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* พบจำนวน 18 บทเพลง และ *ทศกัณฐ์* จากเรื่อง *รามเกียรติ์* พบจำนวน 16 บทเพลง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ *นางกาเกี* *นางวันทอง* หรือ *นางพิมพิลาไลย* และ *ทศกัณฐ์* มีผู้นิยมนามาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสมัยใหม่มากที่สุด 3 อันดับแรกนั้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครทั้ง 3 ตัวเป็นตัวละครที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี กล่าวได้ว่า ตัวละครเหล่านี้มีลักษณะเด่นที่เป็นตัวละครแบบสมจริง ดังที่ สุกัญญา สุฉฉายา (2555: 112) กล่าวถึงตัวละครแบบสมจริงว่าเป็นตัวละครที่มีอารมณ์ความรู้สึกแบบคนธรรมดาสามัญมีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดีในตนเอง มีความซับซ้อนทางอารมณ์ มีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ และมีความขัดแย้งในตนเองจึงเป็นตัวละครที่จับใจผู้อ่าน ซึ่งในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่ ตัวละครทั้ง *นางกาเกี* และ *นางวันทอง* เป็นตัวละครที่มักถูกนำไปเปรียบให้เป็นตัวแทนของลักษณะผู้หญิงที่ไม่ดี ตัวอย่างเพลง *แหลวันทอง* (2551) ของศิลปิน ทศพล ทิมพานต์ กล่าวถึง *นางวันทอง* ว่าเป็นผู้หญิงจิตใจโลเลเปลี่ยนคู่ครอง จึงขอเตือนผู้หญิงทุกคนว่าอย่าเป็นเหมือน *นางวันทอง* ดังที่บทเพลงกล่าวว่า “*ไม่ชอบความรักที่เหมือนหลักปักเลนชอบโอนชอบเอน เมื่อถูกมือต้องอย่าหมุนอย่าเวียนและหมั่นเปลี่ยนคู่ครอง เหมือนอย่างวันทอง แม่วันทองแม่เนื้อนิ่ม เจ้าชู้จริงนะแม่พิม แม่พิม เมืองสุพรรณเอย*” (เพลง *แหลวันทอง*: <https://www.youtube.com/watch?v=WKSaFODBI> เน้นโดยผู้วิจัย)

เช่นเดียวกับกับเพลง *ญาติวันทอง* (25??) ของศิลปิน ธาณินทร์ อินทรเทพ และเพลง *วันทอง* (2) (2550) ของศิลปินวง NANA ที่เสนอภาพ *นางวันทอง* ให้เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงไม่ดี ดังเนื้อความที่กล่าวว่า “*เจ้าชู้ขอกใจมาหลายชั๊ก ถ้าเป็นเครื่องจักรก็คงผูก ร่อนเต็มที เก้าสิบเก้าคนแล้วในบัญชี คนที่ร้อยต่อไปนี้ขออย่าเป็นญาติกับวันทอง*” (เพลง *ญาติวันทอง*: https://www.youtube.com/watch?v=HLWA_20sP_k4) และเนื้อความที่กล่าวว่า “*สววยรักใครแล้วก็ทิ้ง วันทองคงมาสิ่งที่ใจเธอ*” (เพลง *วันทอง* (2): <https://www.youtube.com/watch?v=0QDJJoWkTmkE>)

นางกากี ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับ นางวันทอง คือเป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิงไม่ดีในบทเพลง ดังเช่น เพลง นางบุญใจบาป (25??) ของศิลปิน วินัย จุลบุษปะ ที่กล่าวว่า “นางกากีดวงใจไร้ที่แน่นอน มิควรอาวรณ์ ดวงจิตของหล่อนบาปหลาย ใจเลวทรามนรกเวรกรรมทำร้ายจิตใจบาปหลายหมดย่างสิ้นอายเลยนา” (เพลง นางบุญใจบาป: <https://www.youtube.com/watch?v=faF-vv76tvU>) หรือเพลง กากีเหมือนดอกไม้ (25??) ผู้ขับร้องคือ ชรินทร์ นันทนาคร เนื้อเพลงกล่าวถึง ผู้หญิงคนหนึ่งเปรียบเทียบกับ นางกากี เป็นหญิงงามแต่มีจิตใจเสื่อมทราม ดั่งเนื้อความที่ว่า “เปรียบกานดาโสภางามผ่อง ใรรูปทองใจทรามมีนามว่ากากี สวยอรชรกลั่นขจรหอมดังมาลี กรรมของนางเทวีเจ้างามโสภิตแต่ใจบัดสีเพราะมีอารมณ์” (เพลงกากีเหมือนดอกไม้ : <https://www.youtube.com/watch?v=QsO97NFA9NM>)

เช่นเดียวกันกับเพลง อวสานรัก (2560) ของศิลปิน วงศกัณฐ์ที่ใช้ นางกากี เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงที่ไม่น่าคบหา ดั่งเนื้อความที่ว่า “พอกันทีแม่นางกากีไม่ว่าชาติหน้าหรือว่าชาตินี้อย่าได้พบเจอแระกรักมักพูดคำหวาน เปรียบดั่งน้ำตาลหวานเท่าใดก็ไม่ปานแต่มาตอนนี่รักที่ร้ายรานต้องอวสานแล้วหนอรักฉัน”(เพลงอวสานรัก: https://www.youtube.com/watch?v=9eUjK6P_zhY)

นอกจากนี้ ผู้หญิงที่ไม่น่าคบหาเพราะทำให้ผู้ชายต้องเสียใจนั้นมีแค่สัญลักษณ์ นางวันทอง และ นางกากี เท่านั้นแต่รวมถึง นางโมรา จากวรรณคดีเรื่อง จันทโครพ ด้วย ดังเช่นเพลง อวสานรัก (2560) ที่กล่าวว่า “พอกันทีแม่นางโมราพอกันทีแม่นางกากี” หรือเพลง นางหลายใจ (2541) ดั่งเนื้อความที่ว่า “โมรากากีที่เขาลือ นั่นก็คือตัวอย่างนางหลายใจ” (เพลงนางหลายใจ: <https://www.youtube.com/watch?v=4LuCpHwe178>)

อย่างไรก็ตาม แม้ นางวันทอง และ นางกากี จะถูกนำเสนอให้เป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิงที่ไม่ดี เพราะเป็นผู้หญิงที่ทำให้ผู้ชายต้องผิดหวังเรื่องความรัก แต่ในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่บางบทเพลงก็ยังกล่าวถึงตัวละครทั้งสองตัวนี้ว่าเป็นตัวละครที่น่าสนใจ มีเสน่ห์น่าหลงใหล ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเล่าเรื่องในบทเพลง เช่นบทเพลง พิมพิลาไลย (25??) ของศิลปิน สุเทพ วงศ์กำแหงที่กล่าวถึงความงาม น่าหลงใหล ดังที่กล่าวว่า “พิมเอ๋ยพิม ของที่ ศรีเอ๋ยแม่ยอดนารีเมืองสุพรรณ นวลผิวพรรณบ่มกระแจะจันทร์ส่องพรรณสารพวงค์ นางพริ้มโอเจ้างามแสนงามนางพิม ใจที่ความยามแม่ยิ้มพิมใจ พิมพิลาไลยแห่งใจเราแค่เห็นเงายังรักใคร่” (เพลงพิมพิลาไลย: <https://www.youtube.com/watch?v=42GbseviRMQ>)

เช่นเดียวกันกับเพลง วันทอง (3) (2550) ของศิลปินวง Blackhead ที่กล่าวถึงชายหนุ่มที่หลงรัก นางวันทอง โดยมีได้สนใจว่าใครจะกล่าวหานางว่าเป็นหญิงสองใจหรือไม่ ไม่สนใจแม้กระทั่งนางจะมีคนรักอยู่แล้วก็ตาม ดั่งเนื้อความว่า “วันทอง อยากบอกว่าฉันรักเธอ โอวันทอง ก็อยากให้เรารักกันแม่วันทอง ใครบอกว่าเธอ สองใจแต่ฉันไม่สน ทำไมก็อยากจะรักแล้วใครจะทำไม ต่อให้เธอมีหวานใจจะทำไม จะแปลกอะไรถ้าเธอมีเพิ่มอีกคน” (เพลงวันทอง(3): <https://www.youtube.com/watch?v=WOcgU5mgOOA>)

ในทำนองเดียวกันกับเพลง กากี (2546) ของศิลปินวง Big Ass ที่กล่าวถึงกลิ่นหอมอบอวล น่าหลงใหลของ นางกากี และมีผู้กระหน่ำหานาง อยากให้กลับมาหาไม่ว่านางจะอยู่กับใครก็ตาม ดั่งเนื้อความ “กลิ่นหอม ยังวนเวียนไม่เคยจางหายไป กลิ่นนี้เป็นของเธอในคืนนั้นยังฝังใจ เธอคือความทรงจำที่ฉันนั้นลืมไม่ลง ได้แต่หลงไปสุดไกล เธอคือคนที่ชายทุกคนใฝ่ฝันอยากมีเธอข้างกายกลับมาลักที่กลับมาไม่ว่าจะอยู่กับใคร กลับมาลักที่ กลับมาอย่าหนีไป ฉันเฝ้ารอแต่เธอ” (เพลงกากี: https://www.youtube.com/watch?v=X_712lo5U)

CM) จะเห็นได้ว่า ตัวอย่างเพลงที่กล่าวมานี้ล้วนไม่มีน้ำเสียงของความเหยียดหยามดังเช่นบทเพลงที่ใช้ตัวละครทั้งสองเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงไม่ดีซึ่งน่าจะเป็นความเปลี่ยนแปลงมุมมองที่มีต่อตัวละครไปจากการรับรู้เดิม

2. วิธีการเสนอตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล

ดวงมน จิตรจำนงค์ (2561: 92) กล่าวว่า วรรณคดีไทยประเภทนิยายหรือนิทานส่วนมากมักแต่งจากเรื่องเก่าแก่ที่เล่ากันมานาน ส่วนที่น่าสนใจนอกเหนือจากกวีโวหารและรสวรรณคดีก็คือการตีความใหม่ (reinterpretation) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ลักษณะดังกล่าวปรากฏเช่นเดียวกันในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่ แม้ผู้สร้างสรรค์บทเพลงจะนำตัวละครมาจากวรรณคดีไทยที่คนฟังรู้จักกันอย่างดีมาสร้างสรรค์ใหม่ แต่ในการสร้างสรรค์ใหม่นั้นย่อมหนีไม่พ้นการตีความพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้นในมุมมองของตนซึ่งอาจไม่แตกต่างกับตัวบทเดิม หรืออาจต่างไป ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติการมองโลกของผู้สร้างสรรค์

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงวิธีการที่ผู้สร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลนำตัวละครจากวรรณคดีไทยมาสร้างสรรค์ใหม่ มีทั้งการคงลักษณะเด่น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร รวมทั้งการคงลักษณะเดิมและเปลี่ยนบทบาทของตัวละครในเวลาเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นการตีความพฤติกรรมของตัวละครใหม่ตามทัศนคติของผู้แต่ง ผู้วิจัยจะกล่าวเฉพาะตัวละครบางตัวที่น่าสนใจในบทเพลงไทยสากลสมัยใหม่ดังนี้

2.1 การคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละคร

การนำเสนอตัวละครจากวรรณคดีในบทเพลงไทยสากลที่ยังคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละคร คือการคงลักษณะเด่นบางประการของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพหรือลักษณะนิสัยของตัวละครผู้วิจัยขอ ยกตัวอย่างตัวละครที่น่าสนใจ ได้แก่ ทศกัณฐ์ และอิเหนา ดังตาราง

ตัวละคร	บทบาทในวรรณคดี	เพลง	บทบาทในเพลง
ทศกัณฐ์	ทศกัณฐ์เป็นกษัตริย์แห่งกรุงลงกา มีลักษณะทางกายภาพคือหน้าสิบลี้น้ำ ยี่สิบมือ เป็นตัวแทนของฝ่ายอธรรมเนื่องจากมีพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนทั้งบนสวรรค์และบนโลก อีกทั้งลักพาตัวนางสีดาไปจากพระราม จึงทำให้เกิดสงครามซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียทั้งวงศ์ตระกูลและตนเอง	เป็นไปไม่ได้ (2515)	ทศกัณฐ์มีลักษณะทางกายภาพสิบลี้น้ำ ยี่สิบมือ
		หัวใจทศกัณฐ์(1) (2535)	ทศกัณฐ์เป็นสัญลักษณ์แทนของความชั่วร้าย
		ยืมใจทศกัณฐ์ (2545)	ทศกัณฐ์เป็นสัญลักษณ์แทนของความชั่วร้าย
		ทศกัณฐ์ (2546)	ทศกัณฐ์ถูกอ้างถึงว่าเป็นตัวแทนของคนที่ย่างคนรักของผู้อื่น โดยมีได้สนใจว่าจะเกิดเหตุร้ายในภายหลัง

ตัวละคร	บทบาทในวรรณคดี	เพลง	บทบาทในเพลง
อิเหนา	อิเหนาเป็นพระเอกในวรรณคดี มีคู่ตุนางนั้นแต่ปฏิเสธการอภิเษกจนทำให้เกิดสงคราม และเมื่ออิเหนาได้พบกับคู่ตุนางนั้นคือนางบุษบาจึงเกิดความเสียดาย และพยายามเกี่ยวพาราสีนาง	อิเหนารำพัน (2494)	อิเหนาชมความงาม และเกิดความเสียดายนางบุษบา
		ปฐิมาคำรัส (2509)	อิเหนาแอบติดตามนางบุษบาเพื่อเกี่ยวพาราสีนาง
		อิเหนาโลม (2509)	อิเหนาเกี่ยวพาราสีนางบุษบา

ตารางที่ 2: ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่คงเค้าลักษณะเดิม

จะเห็นได้ว่าตัวละคร *ทศกัณฐ์* และ *อิเหนา* ในบทเพลงที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นตัวละครที่ยังคงลักษณะเด่นตามบทบาทในตัวละครวรรณคดี กล่าวคือ *ทศกัณฐ์* ยังคงลักษณะทางกายภาพ มีสีบน่ายี่สิบมือ เป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนของความชั่วร้ายอีกทั้งมีการอ้างอิงถึงพฤติกรรมที่แย่งคนรักของผู้อื่น ส่วน *อิเหนา* ยังคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละครในวรรณคดีไทยคือมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามตัวบทวรรณคดีไทย

2.2 การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครเป็นลักษณะการนำเสนอที่ผู้สร้างสรรค์บทเพลงได้เปลี่ยนลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครให้แตกต่างกับวรรณคดีไทยอย่างสิ้นเชิง โดยจะคงไว้เพียงชื่อของตัวละครเท่านั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเช่น เพลง *พระรามอกหัก* (2559) ผู้เล่าเรื่องในบทเพลงได้กำหนดให้ตัวละคร *พระราม* ต้องเสียใจ ร้องไห้คร่ำครวญเพราะ *นางสีดา* ไปรักกับ *ทศกัณฐ์* บทเพลงนี้จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงวรรณคดีไทยผ่านบทเพลงจากจินตนาการของคนรุ่นใหม่ ดังมีเนื้อความว่า

จะกล่าวถึงเรื่องรามเกียรติ์ ที่หนูเคยเรียนยังมีอีกตอนที่พลาดไป
 ชื่อว่าตอนพระรามเสียใจ ออกหักจากหวานใจนามว่านางสีดา
 เลื่องลือนามก็มีอยู่ว่า แม่นางสีดากลับมาแปรผันใจ บอกว่าพระรามนั้นดีเกินไป
และยกหัวใจให้กับทศกัณฐ์
 ฝ่ายพระรามได้ยินแล้วละอื่น แทบล้มทั้งยืนบอกเธอทำได้ไง
 รู้ไหมว่ารักเจ้าแคไหนนะ ทำไม ทำไม เจ้าจึงทำได้ลง
 เมื่อพระรามดราม่า น้ำตาต้องตกในอย่างนี้ไม่เคยคิดเลยรักเธอทั้งชีวิต
 ออกหักวันนี้กับคำว่าดีเกินไป
 ว่าเอ็งว่าเออ รู้ไหมเจ็บนะตัวเอง ก็เลยต้องมาแต่งเพลง บอกผ่านความในใจ
 ไม่เคยคิดเลยตัวเองเป็นคนหลายใจ จำไว้ จำไว้ จำไว้ แม่นางสีดา
 เจ้าทศกัณฐ์มันดีกว่าเจ้าตรงไหน สิบหน้าสิบมือแล้วไง เคามีหนึ่งใจก็แล้วกัน
 แต่ไม่เป็นไรถ้าเจ้ารักทศกัณฐ์ คนแพ้อย่างฉัน ก็คงต้องทำใจ
 หนุมานช่วยที ช่วยข้านี้ให้พ้นจากความเศร้า
 ผ่ากุศริทช่วยไปซื้อเหล้า คินนี้จะเมาแล้วจะไปเผากรุงลงกา
 โอ้วว่าแม่นางสีดา ข้ายังคงรักเจ้า โอ้วว่าแม่นางสีดา ข้ายังคงรักเจ้า

(เพลงพระราชมอหัก: <https://www.youtube.com/watch?v=q0ahRBQOpRM>)

เพลง พระราชมอหัก ใช้ตัวละครที่อยู่ในวรรณคดีไทยมาปรับเปลี่ยนเรื่องราวโดยการเปลี่ยนบทบาทของตัวละคร จาก พระราม ผู้ที่ต่อสู้ทำสงครามเพื่อ นางสีดา เป็น พระราม ผู้คร่ำครวญถึงความผิดหวังในความรัก และเปลี่ยนตัวละคร นางสีดา จากนางในวรรณคดีผู้มั่นคงในความรัก กลับเป็นผู้หญิงหลายใจไปรักกับ ทศกัณฐ์

นอกจากนี้การบรรยายตัวละคร พระราม ในวรรณคดีเรื่องนี้ เป็นไปตามลักษณะสังคมปัจจุบันที่มีค่านิยมใหม่ของวัยรุ่นไทยว่า ออกหักต้องตีแม่เหล็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทเพลงไทยสากลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหารวรรณคดีไทยให้เป็นตามขนบสังคมไทยและค่านิยมของกลุ่มวัยรุ่นบางกลุ่มซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการสร้างสรรค์บทเพลงไทยสากล นับเป็นการตีความใหม่เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่ทันสมัย แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครจากต้นฉบับวรรณคดีไทยโดยใช้เพียงชื่อของตัวละครเท่านั้น ส่วนเนื้อหาหรือเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร ผู้เขียนหรือผู้สร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลสมัยใหม่ก็ได้ปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางอย่างตามทฤษฎีและมุมมองของผู้ตนซึ่งอาจมีรายละเอียดต่างกับตัวบทวรรณคดีไทย ดังตารางต่อไปนี้

ตัวละคร	บทบาทในวรรณคดี	บทบาทในเพลง
นางสีดา	นางสีดาคือพระลักษมีพระชายาของพระนารายณ์ที่อวตารลงมาพร้อมพระนารายณ์เพื่อผลาญโคตรวงศ์ของทศกัณฐ์ อีกทั้งยังเป็นตัวแทนของนางในวรรณคดีที่ชื่อสัตย์ต่อสามี	นางสีดาหลายใจทำให้พระรามอหักเสียใจ เพราะไปรักกับทศกัณฐ์
พระราม	พระรามพระนารายณ์อวตารลงมาปราบยักษ์อธรรมตามคำบัญชาของพระอิศวรและสร้างความสงบสุขแก่สามโลก และเป็นตัวแทนของความดี	พระรามคร่ำครวญถึงนางสีดา มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การตั้งใจจะตีแม่สุราและวางแผนจะไปเผากรุงลงกา

ตารางที่ 3: ตารางการเปลี่ยนแปลงบทบาทตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครจากตัวอย่างข้างต้น มิได้มองว่าตัวละครในวรรณคดีมีลักษณะที่เป็นตัวละครในอุดมคติและเป็นภาพแทนของความดีงามที่ชัดเจน แต่ผู้แต่งได้นำตัวละครมาเชื่อมโยงกับลักษณะของบุคคลในสังคมปัจจุบัน

2.3 การคงเค้าลักษณะเดิมและมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร

การนำเสนอเสนอตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การผสมผสานลักษณะเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทตัวละครไว้ในเวลาเดียวกัน กล่าวคือมีทั้งการคงลักษณะเด่นบางประการของตัวละครตามตัวบทวรรณคดีไว้ ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมบางประการเพื่อนำเสนอทฤษฎีของผู้แต่งที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีไทย โดยผู้วิจัยเลือกนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวละครที่น่าสนใจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของ ทศกัณฐ์ จากเดิมที่เป็นตัวละครฝ่ายปฏิบัติในวรรณคดีไทยหรือเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย ก็กลับกลายเป็นพระเอกของเรื่องราวในบทเพลงไทยสากล แม้ว่ายังคง

เป็นตัวแทนของคนที่ถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี แต่ผู้สร้างสรรค์ตีความพฤติกรรมของ *ทศกัณฐ์* ที่มุ่งเน้นไปในด้านความรักที่มีต่อ *นางสีดา* ว่าตนเองนั้นรักนางสีดา มากกว่าที่ *พระราม* รัก เช่นเพลง *ร้ายก็รัก* (2549) ของศิลปินโจอี้ บอย ดังเนื้อความที่ว่า “ถึงร้ายก็รักนะเกรียงไกรก็รักนะหน้าตาเป็นตัวกำหนดเทวดาเขียนบทยังงั้นวะอยากเกิดเป็นตัวพระ แต่เค้าลิขิตให้เป็นตัวร้าย ใครจะรู้ว่าทศกัณฐ์รักนางสีดามากกว่าเท่าไร” (เพลงร้ายก็รัก: https://www.youtube.com/watch?v=4LPZ6F_JFao เน้นโดยผู้วิจัย) เห็นได้ว่า ในบทเพลงนี้กล่าวถึงการเป็นตัวแทนของคนไม่ดีหรือที่เรียกว่า “ตัวร้าย” แต่ในขณะเดียวกันก็มีความรักแท้ต่อนางสีดา อีกทั้งคำว่าตัวร้ายนี้ยังส่งอิทธิพลต่อมาสู่เพลง *ตัวร้ายที่รักเธอ* (2558) ซึ่งใช้ *ทศกัณฐ์* เป็นตัวแทนของคนที่ถูกกล่าวหาว่าไม่ดี หรือเป็นคนร้ายเพียงเพราะหมายปองคนที่มีความรักอยู่แล้วเท่านั้น ดังเนื้อความในบทเพลงที่กล่าวไว้ว่า

“ดังทศกัณฐ์ที่แพ้พระรามทุกที ให้ดีแค่ไหนก็ไม่ได้ใจสีดา ถึงจะร้ายก็รักไม่น้อยกว่าเขา แล้วเหตุใดเล่าจึงเป็นตัวเราที่แพ้เสมอ ทุก ๆ อย่างทุกอย่างกระทำเพียงหวังให้เธอหันมาจะเจอเจอหันมาจ้องมองและลองสนใจ และตอนสุดท้ายคุณต้องตายในตอนจบ ไม่มีใครคบไม่มีใครเห็นไม่มีใครสนใจถึงจะร้ายแต่ก็รักเธอจนสุดหัวใจ อยากให้รู้ไว้ถึงฉันจะร้ายแต่ก็รักเธอ”

(เพลงตัวร้ายที่รักเธอ: <https://www.youtube.com/watch?v=gJe3BmlrZ8s>)

เพลง *หัวใจทศกัณฐ์* (3) (2560) ของศิลปินเก่ง ธชย เช่นเดียวกันที่ใช้ *ทศกัณฐ์* เปรียบกับคนที่ถูกมองว่าร้าย แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีหัวใจและสามารถมีความรักได้ อีกทั้งยังเพิ่มเติมวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของ *ทศกัณฐ์* ในบทเพลงด้วย ดังเนื้อความ

เหมือนกับทศกัณฐ์ ถึงแม้จะเป็นพญายักษ์แต่ก็ยังมีหัวใจเอาไว้เจ็บเอาไว้รัก และอยากให้เธอได้รู้ถึงแม้ว่าเธอไม่สนใจฉันมีรอยยิ้มฉันมีน้ำตาฉันเองก็มีหัวใจ อันตัวเรานั้นคือทศกัณฐ์ พระราชาแห่งกรุงลงกา เองเงิงเงยไม่เก่งภาษา เกรงใจ ให้ไพเราะ เทาไรนักรัก ข้าไม่เคยจะร้องเพลงแร็ปหรือร็อก ข้าไม่เคยจะร้องเพลงร็อกถ้าจะรัก ร้องเป็นเพียงก็แต่จะเองเงิงเงย ที่เธออาจมองดูว่ามันเขย

(เพลงหัวใจทศกัณฐ์: <https://www.youtube.com/watch?v=zYntO183nuY>)

นอกจากตัวละคร *ทศกัณฐ์* แล้ว ยังปรากฏตัวละครอื่น ๆ ในบทเพลงไทยสากลโดยเพิ่มเติมเรื่องราว ที่มีได้เกิดขึ้นในตัวละครตนคติไทย สร้างรายละเอียดของเรื่องราวขึ้นใหม่จากจินตนาการหรือจากพรรณนาของผู้สร้าง เช่นเพลง *พระลักษมณ์เพราะรักจึงยอม* (2559) บทเพลงนี้ใช้ตัวละคร *พระลักษมณ์* บอกเล่าความรู้สึกของตนเองที่มีความจงรักภักดีต่อ *พระราม* และความรักที่มีต่อ *นางสีดา* ซึ่งเสียสละได้แม้แต่ชีวิตของตนเองเพื่อคอยดูแลปกป้องผู้เป็นที่รักทั้งสอง ดังเนื้อเพลง

พระลักษมณ์ ทำได้ทุกอย่าง พระลักษมณ์ รับผิดชอบทุกอย่าง
พระลักษมณ์ สละได้ทุกอย่าง เพราะรักจึงยอมทุกอย่าง
แม้นางสีดาแม่มางเกินงามซ้อยเมื่อชายใดได้เห็นสงสายนายช้อยข้าคือคนที่หลงในโลกาสีดา
ใครจะทำใจได้นางสุวรรณโสภา ทนไต่ที่รู้ข่าวทศกัณฐ์ได้จับเจ้าไป
แค่น้อยข้างในว่าช่วยเจ้าเอาไว้ไม่ได้ ทั่วสุธาธารข้าจะตามตัวเจ้ากลับไป

ตัวข้าเข้าใจเจ้ามีพระรามไม่มีอื่นใด อย่างน้อยให้ได้คิดถึงเจ้าข้างใน
เพราะชีวิตมีแต่โยธาไม่เคยรักผู้ใด ขอแค่เก็บไปฝันและมีลิตาอยู่เต็มดวงใจ
สุดท้ายจบศึกกลางค่ายเจ้ากลับมาได้ แต่ในใจพระรามโกรธนางสีดา
หวังไม่ให้ภัยเจ้าต่างคนต่างลา สั่งให้ข้าปลิดชีวิตแม่นางสีดา
จะทำได้ไหมเมื่อใจพระลักษมณ์รักเจ้าตลอดมา

(เพลงพระลักษมณ์ (เพราะรักจึงยอม): <https://www.youtube.com/watch?v=N-Ui1JSl4rE>)

เพลง พระลักษมณ์เพราะรักจึงยอม (2559) แสดงให้เห็นว่ามีการใช้ตัวละครในวรรณคดีไทยมาแต่ง โดยคงลักษณะเดิมไว้ คือ พระลักษมณ์ มีความจงรักภักดีต่อพระรามและนางสีดา อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการเดินทางติดตามดูแลทั้งสองพระองค์ขณะเดินป่าและทำสงคราม ในส่วนการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครนั้น มีการตีความใหม่ให้พระลักษมณ์หลงรักนางสีดา แต่เก็บไว้ความรู้สึกไว้ไม่กล้าแสดงออก (ดั่งเนื้อเพลงข้างต้นที่กล่าวไว้ว่า ขอแค่เก็บไปฝันและมีลิตาอยู่เต็มดวงใจ) ซึ่งบทเพลงนี้มีเนื้อหาที่แตกต่างกับต้นฉบับวรรณคดีไทย กล่าวคือ พระลักษมณ์ ในวรรณคดีไทยมิได้รัก นางสีดา ในเชิงชู้สาว แต่เป็นความรักแบบจงรักภักดีดุจบุตรชายรักมารดา

ผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีการนำเสนอตัวละครที่มีการคงเค้าลักษณะเดิมและมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครสามารถแสดงได้ในตารางดังนี้

ตัวละคร	บทบาทในวรรณคดี	เพลง	บทบาทในเพลง
ทศกัณฐ์	ทศกัณฐ์เป็นกษัตริย์แห่งกรุงลงกาและเป็นตัวแทนของฝ่ายอธรรมเนื่องจากมีพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนทั้งบนสวรรค์และบนโลก อีกทั้งลักพาตัวนางสีดาไปจากพระรามจึงทำให้เกิดสงครามซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียทั้งวงศ์ตระกูลและตนเอง	ร้ายก็รัก (2549)	ทศกัณฐ์ถูกอ้างถึงว่าเป็นตัวละครที่กำหนดให้เป็นตัวร้าย แต่ทศกัณฐ์มีความรักมอบให้นางสีดา
		ตัวร้ายที่รักเธอ (2558)	ทศกัณฐ์เป็นตัวร้ายที่น่าสงสาร มีความที่แท้จริงและรักนางสีดา แต่ต้องผิดหวังในความรัก
		หัวใจทศกัณฐ์ (2560)	ทศกัณฐ์ถูกอ้างถึงว่าเป็นกษัตริย์แห่งกรุงกาแต่มีความเป็นมนุษย์ที่มีหัวใจมีความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรัก หรือความเจ็บปวด

ตัวละคร	บทบาทในวรรณคดี	เพลง	บทบาทในเพลง
พระลักษมณ์	พระลักษมณ์เป็น พระอนุชาของพระราม ทำ หน้าที่ปกป้องดูแลพระราม และนางสีดาเมื่อทั้งสอง พระองค์ออกผนวช เมื่อจบ ศึกกับทศกัณฐ์ พระราม เข้าใจนางสีดาผิดจึงสั่งให้ พระลักษมณ์ประหารนาง แต่ไม่สามารถทำอันตราย นางสีดาได้เพราะบารมีของ พระโอรสในพระครรภ์	พระลักษมณ์ (เพราะรักจึงยอม) (2559)	พระลักษมณ์ทำหน้าที่ดูแล พระรามและนางสีดา เป็นผู้เสียสละ ที่คอยดูแลเพราะความรักที่มีต่อ นางสีดา เมื่อถูกสั่งให้ประหารนาง ก็ไม่สามารถทำได้เพราะไม่ สามารถทำร้ายคนที่ตนรักได้

ตารางที่ 4: ตารางการคงเค้าลักษณะเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครในบทเพลงไทยสากลที่ยกมามีทั้งลักษณะของการคงเค้าเดิมและเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครจากการตีความใหม่ในเวลาเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างสรรค์บทเพลงไทยสากลที่ใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทยแสดงให้เห็นความหลากหลายของบทเพลงไทยสากล ทั้งการดัดแปลงหรือสร้างสรรค์เนื้อหา การถ่ายทอดเรื่องราว การนำตัวละครในวรรณคดีไทยไปใช้เพื่อสื่อความหมายล้วนมีความน่าสนใจทั้งสิ้น

ดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นลักษณะการนำเสนอตัวละครในบทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากวรรณคดีมีทั้งการคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละครที่เป็นไปตามตัวบทวรรณคดีไม่ว่าจะเป็นการคงเค้าลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม บทบาทของตัวละครรวมทั้งการเป็นสัญลักษณ์หรือภาพแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นที่รับรู้ของผู้เสพวรรณคดี หรือการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครที่แตกต่างไปจากตัวบทวรรณคดีอย่างสิ้นเชิงโดยคงไว้เพียงแต่ชื่อของตัวละคร และวิธีการนำเสนอตัวละครลักษณะสุดท้ายคือการผสมผสานระหว่างการคงเค้าเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมเรื่องราวและรายละเอียดนอกเหนือไปจากตัวบทวรรณคดี อีกทั้งยังเป็นการแสดงทรรศนะของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อตัวละครในวรรณคดีอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่นำมาสร้างสรรค์ในบทเพลงไทยสากลนั้นมาจากวรรณคดีไทยจำนวนทั้งสิ้น 16 เรื่อง จากบทเพลงไทยสากลจำนวน 171 บทเพลง และตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ได้รับความนิยมนำมาสร้างเป็นบทเพลงไทยสากลมากที่สุดคือ ตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่อง *รามเกียรติ์* ซึ่งถือได้ว่าตัวละครจากวรรณคดีเรื่องนี้เป็นวัตถุดิบที่สำคัญสามารถนำมาดัดแปลงเป็นศิลปะประเภทอื่น ๆ ได้มากมายรวมไปถึงบทเพลงไทยสากล อีกทั้งวรรณคดีเรื่อง *รามเกียรติ์* ปรากฏตัวละครที่นำไปใช้ในบทเพลงไทยสากลมีความหลากหลายมากที่สุด โดยปรากฏตัวละครที่ไม่ปรากฏบทบาทสำคัญในวรรณคดี คือ

ทหารยศกรุงลงกา แต่ปรากฏเป็นเสียงเล่าหลักในบทเพลงที่เรียกร้องสิทธิให้กลุ่มตนเองอีกด้วย อย่างไรก็ตามยังปรากฏตัวละครจากวรรณคดีไทยเรื่องอื่น ๆ ในบทเพลงไทยสากลอีกจำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ *ขุนช้างขุนแผน กากี อีเหนา สังข์ทอง สามก๊ก พระอภัยมณี ไกรทอง พระสุธนมโนห์รา กามนิทวารลิลลิตี พระลอ พระรถเมรี เวสสันดร ชาตก จันทโครพ แก้วหน้าม้า และ ศกุนตลา*

ตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลพบจำนวนทั้งสิ้น 59 ตัว โดยตัวละครที่ปรากฏในบทเพลงมากที่สุด ได้แก่ *นางกากี* พบจำนวน 20 บทเพลง รองลงมาคือ *นางวันทอง* หรือ *นางพิมพิลาไลย* พบจำนวน 18 บทเพลง และอันดับสาม คือ *ทศกัณฐ์* พบจำนวน 16 บทเพลง ซึ่งตัวละครทั้งสามตัวนี้มีลักษณะเด่นและเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปเป็นอย่างดี มีลักษณะของความเป็นมนุษย์สูงและมีความซับซ้อนในตนเอง เนื่องจากเป็นตัวละครที่มีได้เป็นตัวละครแบบอุดมคติจึงทำให้ผู้สร้างบทเพลงไทยสากลสนใจที่จะนำลักษณะเด่นมาเป็นสัญลักษณ์ เช่น *นางวันทอง* และ *นางกากี* เป็นตัวแทนของผู้หญิงไม่ตี ส่วน *ทศกัณฐ์* เป็นตัวแทนของความชั่วร้าย อย่างไรก็ตามเมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความคิดของคนในสังคมส่งผลต่อผู้สร้างสรรค์จึงมีมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของตัวละครเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น *นางวันทอง* และ *นางกากี* เป็นผู้หญิงที่มีเสน่ห์และ น่าหลงใหล ถึงแม้จะถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่ก็เป็นผู้หญิงที่พึงปรารถนาของผู้ชายที่รักแท้จริง

ส่วนวิธีการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากลพบว่ามี 3 ลักษณะ คือ 1. การคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละครจากตัวบทวรรณคดีไทย ทั้งลักษณะทางกายภาพ ลักษณะนิสัยตลอดจนบทบาทและพฤติกรรมของตัวละคร ตัวอย่างเช่น *ทศกัณฐ์* และ *อีเหนา* ที่คงลักษณะบทบาทของตัวละครที่เป็นไปตามตัวบทวรรณคดีไทยจากการรับรู้ของผู้เสพวรรณคดี 2. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครในวรรณคดี เป็นการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยที่แตกต่างไปจากตัวบทวรรณคดี ซึ่งเป็นการตีความใหม่ เช่น เพลง *พระรามอกหัก* ที่มีเค้าเดิมของเรื่อง *รามเกียรติ์* เพียงใช้ชื่อตัวละครจากวรรณคดีมาใช้เท่านั้นโดยเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร *พระราม* ที่มีลักษณะเป็นตัวละครในอุดมคติ อีกทั้งยังเป็นสัญลักษณ์หรือภาพแทนของความดี ให้มีลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นมนุษย์เหมือนคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันที่มีความรัก ออกหัก คร่ำครวญ รวมถึงตัวละคร *นางสีดา* ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามี เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้หญิงที่ไม่มั่นคงในความรัก ซึ่งเป็นทรศนะของผู้แต่ง และ 3. มีทั้งการคงเค้าลักษณะเดิมและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร เช่น *ทศกัณฐ์* และ *พระลักษมณ์* โดยที่ *ทศกัณฐ์* ยังคงเป็นทั้งตัวแทนของความชั่วร้าย แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นตัวแทนของผู้ที่รักคนมีเจ้าของหรือคนที่ถูกคนในสังคมมองว่าเป็นคนร้าย หรือที่เรียกว่า “ตัวร้าย” แต่มีความรักจริงโดยมีน้ำเสียงของผู้เล่าว่าเป็นคนที่น่าสงสารไม่เคยได้รับความรักที่แท้จริง ส่วน *พระลักษมณ์* เป็นตัวละครที่ยังคงมีบทบาทสำคัญทั้งในวรรณคดีและบทเพลง กล่าวคือเป็นผู้ช่วยของตัวละครเอกอย่าง *พระราม* ด้วยความรักและความภักดี แต่ในบทเพลงมีการเปลี่ยนแปลงบทบาท *พระลักษมณ์* โดยการตีความว่าเป็นผู้เสียสละ อีกทั้งยังมีความรักต่อ *นางสีดา* ในเชิงคู่สาวอีกด้วย ซึ่งเป็นมุมมองของผู้แต่งที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ดีความตัวละครในทรศนะของตน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าบทเพลงสมัยใหม่ที่เผยแพร่ในปัจจุบันมักจะเปลี่ยนแปลงลักษณะบทบาทของตัวละครส่วนบทเพลงไทยสากลที่สร้างสรรค์จากวรรณคดีในอดีตจะคงเค้าลักษณะเดิมของบทบาทตัวละครในวรรณคดีไทยไว้

ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าวรรณคดีไทยยังคงเป็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของไทยที่ยังคงไหลเวียนอยู่ในสังคมไทย และอาจกล่าวได้ว่าตัวละครจากวรรณคดีไทยยังคงความเป็นอมตะเนื่องจากตัวละครแต่ละตัวต่างมีความเป็นมนุษย์สูง เป็นภาพจำลองชีวิตมนุษย์ให้ผู้อ่านผู้ฟังหรือผู้เสาวรรณคดีได้ศึกษาเรียนรู้ทั้งส่วนที่ดีงามและความอัปมงคล อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนมุมมองการรับรู้จากเดิม เป็นมุมมองใหม่ให้เข้าใจความเป็นมนุษย์อีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป ความคิดความอ่านของผู้คนก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและบริบททางสังคม ดังนั้น การถ่ายทอดเรื่องราวของตัวละครจากวรรณคดีไทยซึ่งนับเป็นตัวแทนของคนในสังคมมาสู่สื่อศิลปะแขนงอื่น ผู้ถ่ายทอดจึงตีความพฤติกรรมตัวละครตามมุมมองและทัศนคติของตนในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาการสื่อความหมายของตัวละครในบทเพลงไทยสากลที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทให้แตกต่างจากตัวบทวรรณคดี ว่ามีการสื่อความหมายอย่างไรทั้งพฤติกรรมของตัวละครและคนในสังคม

Reference

- Ruengruglikit, C. (1990). “phl̄ng Thai s̄kon kap wannakhadī Thai” [MODERN THAI SONG WITH THAI LITERATURE]. *Language and Thai literature* 7.1 (April 1990) : 19-32.
- Payathai, K. (2012). tamnān khru phl̄ng phl̄ng Thai s̄kon lūkkrunḡ [THE LEGEND OF MUSIC TEACHER, LUKKRUNG POPULAR THAI SONG], Bangkok: Sangdow.
- Jitjamnong, D. (1997). khunkhā læ laksana dēn khōḡ wannakhadī Thai samai Rattanakosin tōn ton.[THE LITERARY VALUES AND CHARACTERISTICS OF EARLY RATANAKOSIN LITERATURE], Bangkok: Thammasat press.
- _____. (2018). lang mān wannasin [BEHIND THE LITERARY CURTAIN]. 2. Nontaburi: Sampachanya.
- Pukphasuk, P. (2008). phl̄ng Thai s̄kon čhāk wannakhadī Thai [MODERN THAI SONG FROM THAI LITERATURE]. Bangkok: Max Express.
- Sajjaphan, R. (2017). ān wannakam Gen Z [READ LITERATURE GEN Z]. Bangkok: Sangdow.
- Panutai, L. (2001). ngānwichai rūāḡ ‘itthiphon khōḡ wannakhadī Thai thī thī tō phl̄ng Thai s̄kon nai dān nūahā læ rūpbæp [THE INFLUENCE OF CONTENT AND STYLE OF THAI LITERATURE IN THAI POPULAR SONGS]. (Research) Nakhonratchasima: Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Institute Nakhonratchasima.
- Silapakorn, D. (2015). botkhwām rūāḡ Rāmmakīān [THE ARTICLE OF RAMMAKIAN], Bangkok: Office of Literature and History Fine Arts Department.
- Sujachya, S. (2012). wannakhadī nithān Thai [THE THAI TAIL LITERATURE], Bangkok: Chulalongkorn university press.